

تحلیل و بررسی ادبیات مقاومت
در کتب ادبیات فارسی دوره متوسطه

تألیف:

غلامرضا شه‌خوارزمی

زیبا خوارزمی

سرشناسه	شهرسواری، غلامرضا، ۱۳۴۹-
عنوان و نام پدیدآور	تحلیل و بررسی ادبیات مقاومت در کتب ادبیات فارسی دوره متوسطه / غلامرضا شهرسواری، زیبا خوارزمی.
مشخصات نشر	خراسان رضوی: انتشارات جالیز، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۴۲ ص.
شابک	۴۲۰۰۰ ریال: 978-622-6774-38-3
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه: ص: ۲۳۹.
موضوع	ادبیات انقلابی -- تاریخ و نقد
موضوع	Revolutionary literature -- History and criticism
موضوع	ادبیات فارسی -- ایران -- تاریخ و نقد
موضوع	Persian literature -- Iran -- History and criticism
موضوع	ادبیات فارسی -- کتاب‌های درسی
موضوع	Persian literature -- Textbooks
شناسه افزوده	خوارزمی، زیبا، ۱۳۹۹-
رده بندی کنگره	۸۳۵۸۰۰۸۴
رده بندی دیویی	۲۱۴۴۰۰۹
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۹۶۶۲۶

تحلیل و بررسی ادبیات مقاومت در کتب ادبیات فارسی دوره متوسطه

غلامرضا شهرسواری، زیبا خوارزمی

ناشر: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی جالیز

چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۸ / ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۲۴۲

قیمت: ۴۲۰،۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۷۴-۳۸-۳

طراح جلد: صالح مقدم

صفحه آرائی: سعید محمد مهدی زاده فیض آبادی

حق چاپ محفوظ است

آدرس: مشهد بلوار شهید رضوی روبروی درب دانشکده روانشناسی دانشگاه فردوسی

تلفن تماس: ۰۵۱۳۸۷۹۵۲۸۸-۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵-۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۹
مقدمه.....	۲۱
(۱) ادبیات فارسی اوّل.....	۲۴
(۲) ادبیات فارسی دوّم.....	۲۴
(۳) ادبیات فارسی سوم عمومی.....	۲۴
(۴) ادبیات فارسی سوم انسانی.....	۲۵
(۵) زبان و ادبیات فارسی عمومی پیش‌دانشگاهی.....	۲۵
کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه.....	۲۶
درس چهارم (میر عمیدار).....	۲۶
تحلیل و بررسی درس چهارم.....	۳۲
کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه.....	۳۶
درس هشتم (گل‌هایی که در نسیم آزادی می‌تکفد).....	۳۶
تحلیل و بررسی درس هشتم.....	۳۹
کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه.....	۴۰
خط خورشید.....	۴۰
تحلیل و بررسی: (خط خورشید).....	۴۱
تحلیل و بررسی ادبی.....	۴۲
بیاموزیم (۴).....	۴۳
تحلیل و بررسی بیاموزیم.....	۴۳
حفظ کنیم.....	۴۳
تحلیل و بررسی شعر حفظی.....	۴۴

۴۵.....	کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه
۴۵.....	درس نهم (دریادلان صف شکن)
۴۵.....	دریادلان صف شکن
۴۸.....	تحلیل و بررسی درس دریادلان صف شکن
۴۹.....	(پاسخ)
۵۰.....	تحلیل و بررسی پاسخ
۵۱.....	بیاموزیم (۵)
۵۱.....	تحلیل و بررسی بیاموزیم (۵)
۵۱.....	تحلیل وردند که
۵۲.....	کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه
۵۲.....	درس سیزدهم (در ابراهیم سنبل)
۵۵.....	تحلیل و بررسی درس در امواج سند
۵۷.....	تحلیل ادبی درس در امواج سند
۵۸.....	کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه
۵۸.....	فصل ششم (درآمدی بر فرهنگ و هنر)
۵۸.....	تحلیل درآمدی بر فرهنگ و هنر
۵۹.....	کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه
۵۹.....	درس هجدهم (مشروطه خالی)
۶۲.....	کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه
۶۲.....	تحلیل و بررسی فصل هفتم (ادبیات دوران جدید «مشروطه خالی»
۶۲.....	تحلیل و بررسی درس هجدهم (مشروطه‌ی خالی)
۶۳.....	(ناله‌ی مرغ اسیر)
۶۴.....	تحلیل و بررسی درس ناله‌ی مرغ اسیر

۶۵.....	تحلیل ادبی درس ناله‌ی مرغ اسیر
۶۵.....	کتاب ادبیات فارسی اول متوسطه
۶۵.....	درس نوزدهم (حاکم و فرآشان).....
۶۶.....	تحلیل و بررسی درس نوزدهم (حاکم و فرآشان)
۶۷.....	(مرغ گرفتار).....
۶۷.....	درس نوزدهم
۶۸.....	تحلیل و بررسی درس مرغ گرفتار
۶۸.....	تحلیل ادبی درس مرغ گرفتار
۶۹.....	بیاموزیم (۸)
۶۹.....	تحلیل بیاموزیم
۶۹.....	آورده‌اند که.....
۷۰.....	تحلیل آورده‌اند.....
۷۰.....	نتیجه‌گیری:
۷۰.....	۱- جنبه‌ی کمی:
۷۱.....	۲- جنبه‌ی کیفی:
۷۱.....	کتاب ادبیات فارسی دوم متوسطه
۷۱.....	درس هشتم (کلبدی عموتیم)
۷۸.....	تحلیل و بررسی درس کلبدی عموتیم
۸۲.....	(تو را می‌خوانم).....
۸۳.....	تحلیل و بررسی درس تو را می‌خوانم
۸۴.....	تحلیل ادبی درس تو را می‌خوانم
۸۴.....	تحلیل و بررسی خودآزمایی درس «تو را می‌خوانم»
۸۵.....	الف- موش‌ها و آدم‌ها

- ب- سال پنجم الجزایر ۸۵
- ج- آدم‌ها و خرچنگ‌ها ۸۶
- د- خوشه‌های خشم: ۸۶
- کتاب ادبیات فارسی دوم متوسطه ۸۷
- درس نهم (در بیابان‌های تبعید) ۸۷
- تحلیل و بررسی درس در بیابان‌های تبعید ۸۹
- تحلیل و بررسی ادبی ۹۰
- (از یک انسان) ۹۱
- تحلیل و بررسی درس از یک انسان ۹۲
- تحلیل و بررسی او دارند ۹۴
- (حفظ کنیم) ۹۴
- تحلیل و بررسی شعر حفظی ۹۵
- کتاب ادبیات فارسی دوم متوسطه ۹۵
- تحلیل و بررسی درس داروگ ۹۶
- (انتظار) ۹۷
- تحلیل و بررسی درس انتظار: ۹۹
- تحلیل ادبی درس انتظار: ۱۰۰
- کتاب ادبیات فارسی دوم متوسطه ۱۰۰
- درس بیست و چهارم (مسافر) ۱۰۰
- تحلیل و بررسی درس بیست و چهارم (مسافر) ۱۰۱
- تحلیل و بررسی ادبی درس (مسافر) ۱۰۲
- (ریشه‌ی پیوند) ۱۰۲
- تحلیل و بررسی درس ریشه‌ی پیوند ۱۰۳

۱۰۳.....	تحلیل ادبی درس ریشه‌ی پیوند.....
۱۰۴.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم عمومی.....
۱۰۴.....	درس هشتم (خون خورشید).....
۱۰۹.....	تحلیل و بررسی درس خون خورشید.....
۱۱۱.....	(بانگ جرس).....
۱۱۲.....	تحلیل و بررسی درس بانگ جرس.....
۱۱۴.....	تحلیل ادبی درس بانگ جرس.....
۱۱۶.....	بیاموزید.....
۱۱۶.....	تحلیل و بررسی بیاموزید.....
۱۱۷.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم عمومی.....
۱۱۷.....	درس نهم (تپه‌ی برهانی).....
۱۲۲.....	تحلیل و بررسی درس تپه‌ی برهانی.....
۱۲۳.....	(باغ نگاه).....
۱۲۴.....	تحلیل و بررسی باغ نگاه.....
۱۲۵.....	تحلیل ادبی درس باغ نگاه.....
۱۲۶.....	آورده‌اند که ...
۱۲۶.....	تحلیل و بررسی آورده‌اند که ...
۱۲۷.....	(حفظ کنیم).....
۱۲۷.....	تحلیل و بررسی شعر حفظی.....
۱۲۸.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم عمومی.....
۱۲۸.....	درس شانزدهم (هجرت).....
۱۲۹.....	تحلیل و بررسی درس هجرت.....
۱۳۱.....	تحلیل و بررسی ادبی درس هجرت.....

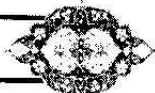
۱۳۳.....	(آفتاب پنهانی)
۱۳۴.....	تحلیل و بررسی درس آفتاب پنهانی
۱۳۴.....	تحلیل ادبی درس آفتاب پنهانی
۱۳۵.....	(قرآن مصوّر)
۱۳۶.....	تحلیل و بررسی درس (قرآن مصوّر)
۱۳۷.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم عمومی
۱۳۷.....	درس هفتم (تاصدک)
۱۴۶.....	تحلیل و بررسی درس هفدهم (قاصدک)
۱۴۷.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم عمومی
۱۴۷.....	درس هجدهم (نیاز انسانی)
۱۴۸.....	تحلیل و بررسی درس هجدهم (نیاز انسانی)
۱۴۸.....	تحلیل و بررسی ادبی درس نوزدهم (روحانی)
۱۴۹.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم عمومی
۱۴۹.....	(چشم‌های زمین)
۱۵۰.....	تحلیل و بررسی درس چشم‌های زمین و چند رباعی
۱۵۰.....	تحلیل و بررسی ادبی درس چشم‌های زمین و چند رباعی
۱۵۱.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم انسانی
۱۵۱.....	درآمدی بر ادبیات انقلاب اسلامی
۱۵۱.....	«شعر»
۱۵۳.....	کتاب ادبیات فارسی سوّم انسانی
۱۵۳.....	درس سیزدهم (از درد سخن گفتن)
۱۵۴.....	تحلیل و بررسی درس سیزدهم (از درد سخن گفتن)
۱۵۴.....	(راز رشید)

۱۵۶	تحلیل و بررسی رازرشید
۱۵۷	تحلیل ادبی درس راز رشید
۱۵۷	کتاب ادبیات فارسی سوّم انسانی
۱۵۷	درس چهاردهم (گل‌های چیده)
۱۵۸	تحلیل و بررسی درس گل‌های چیده
۱۵۹	تحلیل ادبی درس گل‌های چیده
۱۵۹	(سایه‌ی خورشید)
۱۶۰	تحلیل و بررسی درس سایه‌ی خورشید
۱۶۰	کتاب ادبیات فارسی سوّم انسانی
۱۶۰	درس پانزدهم (کرامت ادبی)
۱۶۱	تحلیل و بررسی درس کرامت ادبی
۱۶۲	تحلیل ادبی درس کرامت ادبی
۱۶۲	سجاده‌ی سبز
۱۶۳	تحلیل و بررسی درس سجاده‌ی سبز
۱۶۳	کتاب ادبیات فارسی سوّم انسانی
۱۶۳	درس بیست و سوّم (بیداد ظالمان)
۱۶۴	تحلیل درس بیداد ظالمان
۱۶۵	تحلیل ادبی درس بیست و سوّم بیداد ظالمان
۱۶۵	کتاب ادبیات فارسی سوّم انسانی
۱۶۵	درس بیست و پنجم (سالگرد)
۱۶۶	تحلیل و بررسی درس سالگرد
۱۶۷	تحلیل ادبی درس سالگرد
۱۶۷	نتیجه‌گیری

زبان و ادبیات فارسی عمومی پیش‌دانشگاهی.....	۱۶۸
درس چهارم (کاوه‌ی دادخواه).....	۱۶۸
تحلیل و بررسی درس کاوه‌ی دادخواه.....	۱۷۵
تحلیل ادبی درس کاوه‌ی دادخواه.....	۱۷۸
زبان و ادبیات فارسی عمومی پیش‌دانشگاهی.....	۱۷۸
درس چهاردهم (رباعی و دوبیتی امروز).....	۱۷۸
تحلیل و بررسی رباعی نشان سرفرازی.....	۱۷۸
تحلیل ادبی.....	۱۷۹
زبان و ادبیات فارسی عمومی پیش‌دانشگاهی.....	۱۷۹
درس هجدهم (دماوند).....	۱۷۹
تحلیل و بررسی درس دماوند.....	۱۸۱
تحلیل و بررسی ادبی دماوند.....	۱۸۲
زبان و ادبیات فارسی عمومی پیش‌دانشگاهی.....	۱۸۳
درس بیست و پنجم (آخرین درس).....	۱۸۳
تحلیل و بررسی درس «آخرین درس».....	۱۸۸
زبان و ادبیات فارسی عمومی پیش‌دانشگاهی.....	۱۸۸
درس بیست و هشتم (می‌تراود مهتاب).....	۱۸۸
تحلیل و بررسی درس می‌تراود مهتاب.....	۱۹۰
تحلیل ادبی درس می‌تراود مهتاب.....	۱۹۱
زبان و ادبیات فارسی عمومی پیش‌دانشگاهی.....	۱۹۱
درس سی‌ام (پیش از تو).....	۱۹۱
تحلیل درس «پیش از تو».....	۱۹۲
تحلیل ادبی درس پیش از تو.....	۱۹۲

- کتاب ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی انسانی ۱۹۳
- درس دهم (موافق ثابت‌قدم) ۱۹۳
- تحلیل و بررسی درس موافق ثابت‌قدم ۱۹۴
- تحلیل ادبی درس موافق ثابت‌قدم ۱۹۵
- (شب مهتاب) ۱۹۶
- تحلیل و بررسی درس شب مهتاب ۱۹۸
- تحلیل و بررسی ادبی شعر شب مهتاب ۱۹۹
- کتاب ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی انسانی ۲۰۰
- درس یازدهم (ای آدم‌ها) ۲۰۰
- تحلیل و بررسی درس ای آدم‌ها: ۲۰۲
- درس یازدهم ۲۰۳
- درآمدی بر ادبیات معاصر و ادبیات انقلاب اسلامی ۲۰۳
- تحلیل ادبی «ای آدم‌ها» ۲۰۵
- کتاب ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی انسانی ۲۰۵
- (مدیر مدرسه) ۲۰۵
- تحلیل و بررسی درس مدیر مدرسه: ۲۱۱
- کتاب ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی انسانی ۲۱۲
- درس دوازدهم (دوکبوتر، دو پنجره، یک پرواز) ۲۱۲
- تحلیل و بررسی درس دوازدهم: ۲۲۰
- کتاب ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی انسانی ۲۲۰
- درس سیزدهم (حماسه‌ی چهارده‌ساله) ۲۲۰
- تحلیل و بررسی درس حماسه‌ی چهارده‌ساله ۲۲۴
- تحلیل ادبی درس حماسه‌ی چهارده‌ساله ۲۲۵

- ۲۲۵..... کتاب ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی انسانی
- ۲۲۶..... درس چهاردهم: (خطّ خون)
- ۲۲۸..... تحلیل و بررسی درس خطّ خون:
- ۲۲۹..... تحلیل ادبی درس خطّ خون:
- ۲۳۳..... تحلیل و بررسی درس تاوان این خون تا قیامت ماند بر ما
- ۲۳۴..... کتاب ادبیات فارسی (۲) پیش‌دانشگاهی انسانی
- ۲۳۴..... درس نهم: چرند و پرند
- ۲۳۷..... تحلیل و بررسی درس نوزدهم چرند و پرند
- ۲۳۸..... نتیجه‌گیری
- ۲۳۹..... منابع و مآخذ

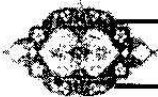
پیشگفتار

کتاب‌های درسی آموزش و پرورش از پر خواننده‌ترین و تأثیرگذارترین و مهم‌ترین منابع آموزش رسمی در ایران اسلامی است. از میان این کتاب‌ها، کتاب‌های ادبیات فارسی به واسطه ارتباط تنگاتنگ با فرهنگ اسلامی ایرانی از ویژگی خاصی برخوردار است. در تاریخ هر کشوری انقلاب‌ها و جنگ‌ها و مقاومت‌ها از ارزش والایی برخوردارند و چه بسا مبدأ یک تحول اساسی به شمار می‌روند؛ تحول در فکر، اندیشه، گفتار، کردار و آرمان‌های آن ملت ایجاد می‌کنند. شعرا و نویسندگان دردها، رنج‌ها، مبارزات و پایداری احاد ملت را در سروده‌ها و داستان‌ها، خود به شکل هنری عرضه می‌کنند تا حرکت مقدس انقلاب و دفاع بر دیگران تأثیر بسزایی گذارد و آن‌ها را تشویق به انسانی شدن و انسانی دیگر شدن کند.

بنابراین ادبیات را در خدمت تعالی انسان و انسان متعالی درمی‌آورد و به شعر و داستان آبرو می‌بخشد. (اکبری، ۱۳۷۱: ۷). چنین ادبیاتی را «ادبیات پایداری» می‌نامند نمونه معروف این نوع ادبیات را در ادبیات سیاهان آمریکا، ادبیات آمریکای لاتین، ادبیات اروپایی از جنگ جهانی اول و دوم، ادبیات مقاومت فلسطین و لبنان، از همه مهم‌تر در ادبیات انقلاب اسلامی ایران و دفاع مقدس می‌توان یافت.

«مهم‌ترین ویژگی این نوع ادبیات، «توده‌ای بودن» آن است زیرا که در پایداری و مبارزه همه احاد ملت شرکت دارند و متأثر از آن‌اند. این نوع ادبیات، «معلق به همه مردم است که درد و رنج‌ها و جان‌فشانی‌ها را می‌سراید.» (انوشه، ۱۳۷۶: ۴۹).

«موضوعات ادبیات پایداری غالباً شهادت، مبارزه علیه ستم، اذیت، جرد، ابتلا، یاری مظلوم دفاع از حریم زندگی و دفاع از تمامیت کشور و ناموس است.» (همان) پس از انقلاب اسلامی ارزش‌های اسلامی نظیر شهادت و جانبازی شکل خاصی به زندگی ما داد و ملت ما در تمام شئون زندگی خود با بازگشت به خویش، به سوی سرچشمه زلال فرهنگ اسلامی رو آورد (اولیایی، ۱۳۷۳: ۴۴) که دفاع مقدس هشت‌ساله نمونه کامل آن است. ادبیات این دوره درخشان‌ترین ادبیات پایداری در ایران است که در سروده‌های و داستان‌های قدیمی امین پور، علیرضا قزوه، سید حسن حسینی، نصراله مردانی، حمید سبزواری سید مهدی شجاعی و علی موذنی انعکاس یافته است. (انوشه، ۱۳۷۶: ۴۹) خوشبختانه بازتاب ادبیات پایداری ایران و جهان را در کتب ادبی دوره چهارساله

دبیرستان در تمامی رشته‌ها می‌توان دید. این نوع در کتب ادبیات فارسی سال اول و دوم و سوم و چهارم دبیرستان (پیش‌دانشگاهی) در سه حیطه زیر قابل بررسی است:

۱- ادبیات پایداری جهان: سیاهان آمریکا، آمریکای لاتین، فلسطین

۲- ادبیات پایداری ایران: انقلاب اسلامی، دفاع مقدس

۳- ادبیات پایداری شیعه: عاشورا، کتاب‌های ادبیات فارسی متوسطه و پیش‌دانشگاهی حدود پانزده سال است که از کتاب‌های درسی آموزش و پرورش است. در طی این زمان تحولات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و ... در کشور ما رخ داده است. بنابراین بررسی این کتب از جهت محتوایی و ساختاری رووری است.

www.ketab.ir